ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕНЬ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ

КРИСЕНКО Т.В., СУХАНОВА Т.Є.

Національний фармацевтичний університет, Харків

Знання мови навчання є необхідною умовою професійної підготовки фахівця у фармацевтичному вузі. Але досвід викладання свідчить, що рівень володіння мовою навчання у деяких іноземних студентів НФаУ є недостатнім та потребує постійної уваги. Основною причиною низької успішності таких студентів є низька мотивація, відсутність значущих стимулів для вивчення російської як іноземної. З іншого боку, студенти з високою мотивацією стикаються із психологічними бар'єрами у засвоєнні російської мови, зумовленими різним рівнем довузівської підготовки, а також відмінностями у соціальних умовах. Використання методу навчання іноземної мови за допомогою пісень сприяє більш ефективному засвоєнню навчального матеріалу та підвищенню в студентів мотивації до вивчення мови.

Відомий перекладач та психолінгвіст Д. М. Петров стверджує, що причиною більшості проблем із засвоєнням іноземної мови є психологічні блоки [3, с.361], американський лінгвіст та перекладач Стівен Крашен вважає, що основною перешкодою у вивченні будь-якої іноземної мови є так званий «емоційний фільтр», або ментальний блок, викликаний емоційними факторами [2]. Дійсно, якщо уважно спостерігати за студентами, то виявляється, що деякі більш слабкі студенти віддають перевагу мовчазній поведінці під час заняття, бо бояться зробити помилку, яка може викликати глузування з боку одногрупників. Саме тому створення сприятливої атмосфери на занятті є основною запорукою успішної роботи.

Ми вважаємо, що суттєву допомогу в створенні такої сприятливої емоційної атмосфери та у формуванні зацікавленості предметом може надати саме використання російських пісень на занятті. Практичне використання пісень на заняттях з російської мови як іноземної не є новим методом, але треба ретельно вибирати матеріал та систематично його застосовувати. Психолінгвісти вважають, що, чим більше органів чуття задіяно в навчальному процесі, тим він ефективніший.

Музика і пісні є потужним засобом навчання іноземної мови. Уміння говорити іноземною мовою багато в чому залежить від уміння слухати, чути та імітувати. Пісні на іноземній мові, яка вивчається, позитивно впливають на процес засвоєння і сприйняття студентами мовного матеріалу. Ми згодні з Т.М. Веселовою, яка вважає, що «лексико-граматичні конструкції, що проговорюються в певному ритмі і супроводжуються музичним фоном, викликають позитивні емоції, засвоюються легше і запам'ятовуються надовго» [1, с.3]. Переваги використання пісень на заняттях з іноземної мови є добре обґрунтованими. Більшість викладачів зазначають, що диктанти і підстановочні вправи відірвані від реальності, а пісні мають структуру маленького оповідання, містять в собі послідовний контекст, більш відповідний для розуміння слів [3, с.362].

Пісні на занятті з іноземної мови звертаються до бімодального навчання (мова обробляється в лівій півкулі головного мозку, а музика – у правій) і позитивно впливають на розвиток когнітивних здібностей студентів. Хоровий спів, спільне виконання знімають емоційну напругу, сприяють зміцненню міжособистісних відносин в групі, що теж є важливим.

Розглянемо приклади практичного використання пісень на заняттях з російської мови як іноземної. Оскільки основний час на заняттях приділяється роботі з текстами зі спеціальності, ми користаємось методом навчання за допомогою пісень як допоміжним, коли це необхідно. В роботі з піснями ми використовуємо методику, запропоновану Д. Крамером з Гарвардського університету. Він зокрема визначає три базові ступені інтегрування музики у викладання іноземних мов: 1) затвердження критеріїв відбору пісень, 2) анотування текстів пісень, 3) робота з текстом [3, с.363].

Стосовно затвердження критеріїв відбору пісень в нас виникли певні

труднощі. Треба відзначити, що мовне середовище в Україні зараз є полікультурним. Наприклад, в Харкові студенти можуть чути українську мову, російську і суржик. Використання пісень російською мовою в ідеалі повинно допомогти студентам «зануритися в мову», що вивчається. Однак, проаналізувавши понад 100 популярних російських сучасних пісень, ми прийшли до висновку, що більшість з них просто не підходить для використання на заняттях, оскільки замість зразка літературної мови, студенти можуть засвоїти мовні помилки з них. Наведемо кілька прикладів таких помилок: 1) порушення орфоепічних норм російської мови, неправильний наголос: *«…ты зво'нишь ей домой, когда меня рядом нет»* (група «Рукі ввєрх», «Студент»), *«…у нас на районе не звон'ят, а зво'нят»* (Потап і Настя Камєнскіх, «У нас на районе»); *«Но ты ушла в своём оранжевом плаще. Ну, ты даёшь ваще, ну, ты даёшь ваще…»* (група «UMATURMAN», «Ты ушла»); 2) неприпустима заміна дифтонгу на монофтонг у словах іншомовного походження: *«Я знаю пароль, я вижу [оринтир]...»* замість правильного *«ориентир»* (Віра Брежнєва. «Любовь спасёт мир»); 3) порушення причинно-наслідкових зв'язків у текстах пісень: *«… и пройдите сквозь меня красной нитью»* (В. Меладзе та Григорій Лєпс, «Обернитесь»). Сталий російський вислів *«красная нить»* часто використовується при описі літературного твору, наприклад *«Тема любви к родине красной нитью проходит через весь роман»*; 4) невиправдане вживання союзу «но» між частинами складносурядного речення: *«Я долго думал, кто же мы: просто пешки на доске или игроки, НО в вечном поиске любви так часто падали мы, и мир на грани войны»* (М.Фомін, «Всё будет хорошо»); 5) велика кількість розмовних слів, жаргонізмів та евфемізмів: *«А добрый Терминатор* ***мочит*** *врагов. И вот вам губернатор новый готов. Такая вот народная любовь…»* (Група «Банд'эрос», «Коламбия пикчерз») (рос. *мочить* – жарг. 1) «бити когось»; 2) «вбивати когось»); *«И мне никого,* ***блин****, не надо…»* («Градусы», «Голая»); *«Что же делать,* ***ё-мое****!»* («Дискотека Авария», «Новый год»); 6) порушення стилістичних норм: *«Ведь ты так хороша, но*

знай – и я не чёрт-те шо!» (Потап і Настя Камєнскіх); 7) порушення граматичних норм: *«Ледовое гетто портит* ***ребёнков****...»* (група «Челси», «Пингвин-колбасёр») [4]. і т.ін.

Таким чином, ми дійшли висновку, якщо звернутися до популярної російської музики, то тут намітилася небезпечна тенденція до безграмотного створення пісенних текстів. Через це викладачу треба бути дуже уважним при відборі матеріалу до занять та враховувати наступне: текст пісні має відповідати рівню студентів та не бути дуже складним; текст повинен ілюструвати певний граматичний матеріал; дикція виконавця пісні має бути чітка, щоб студенти могли легко зрозуміти слова.

Наступний крок після вибору пісні – анотування тексту, тобто зняття можливих граматичних та лексичних труднощів, що заважають сприйняттю та розумінню. І нарешті практичний етап – робота з текстом. Деякі пісні наче навмисно написані для відпрацювання граматики, інші дозволяють перейти від мовних явищ до мовлення. Наприклад, використання пісні для ілюстрації теми «Коротка форма російського прикметника. Використання короткої форми прикметника як предиката»: (*Н. Носков «А на меньшее я не согласен»)*

«Я однажды проснусь,
А вокруг мир другой,
Светел, чист,
Бесконечно прекрасен.
А на троне высоком -
Царица любовь,
А на меньшее я не согласен.
Под хрустальным мостом
Реки чистой воды,
И никто над цветами не властен,
И не дерево счастья,

А счастья сады.
А на меньшее я не согласен…
Станет другом большим
Для зверей и для птиц, Человек
больше им не опасен. И не
будет в помине Озлобленных
лиц,
А на меньшее я не согласен…»

Ми проводимо тут роботу з граматикою, лексикою та фонетикою. Після прослуховування пісні проводиться лексична робота з пояснення значень незнайомих слів, студентам роздається роздрукований текст пісні з деякими пропущеними короткими прикметниками. Їхнє завдання: вставити пропущені слова. Після роботи з мовними аспектами ми обговорюємо філософський зміст пісні.

Відзначимо основні якісні зміни, які відбуваються на заняттях завдяки музиці. Перш за все поліпшується емоційний фон, відносини між викладачем і студентами стають більш відкритими, що сприятливо впливає на процес навчання. Використання пісень на заняттях допомагає гармонізувати, вирівняти групу, зробити навчання більш цікавим, радісним і плідним. Студенти краще запам'ятовують нові слова, засвоюють навчальний матеріал, легше сприймають іноземну мову на слух, роблять менше помилок у вимові. Також вони розширюють свій кругозір і розвивають музичний смак.

Навчання російської мови як іноземної за допомогою пісень – успішний та зручний шлях для вдосконалення іноземними студентами мовних навичок та вмінь.

Література: 1. Веселова Т.М. Пой и изучай английскую грамматику! English Songs : Sing and Study : учеб. пособие по английскому языку / Т. М. Веселова, Т.Е. Вильберг, Т.Е. Мишина, Е.И. Летавина, Н.Ю. Скокова. – Санкт-Петербург : КАРО, 2006. – 144 с. 2. Krashen Stephen D. Principles and Practice in Second Language Asquisition, Oxford, Pergamon, 1982, p.16. 3. Пашкеева И.Ю. Использование песен в обучении иностранному языку // Вестник Казанского технологического университета, 2014, Т.17, Выпуск 5. – С.361-365. 4. Фомина Н.В. Тексты песен современных популярных исполнителей в зеркале культуры речи // Актуальные вопросы филологических наук : материалы Междунар. научной конференции (г. Чита, ноябрь 2011 г.) / Н.В. Фомина, Е.К. Липовенко. – Чита : Молодой учёный, 2011. – С.32-34.